

TERVEZET

A Kormány

.../ 2016. (...) Korm. rendelete

a területi monitoringról és értékelésről

A Kormány a területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény 27. § (1) bekezdés *h*) pontjában kapott felhatalmazás alapján, az Alaptörvény 15. cikk (3) bekezdésében meghatározott feladatkörében eljárva a következőket rendeli el:

1. Általános rendelkezések

1. § E rendelet alkalmazásában:

1. *elemzés*: a vizsgálat tárgyának adott időbeli helyzetének és rövid távú változásának bemutatása, illetve amennyiben az lehetséges, az állapotot és rövid távú változásait magyarázó folyamatok bemutatása;

2. *előzetes értékelés*: a program hatásait előre feltáró értékelés típus, a program stratégiájának, prioritásainak sorrendiségének, valamint külső és belső koherenciájának optimalizálására törekvő értékelés;

3. *értékelés*: a vizsgálat tárgyának adott időbeli helyzetének és hosszabb távú (4-5 év) változásának bemutatása, magyarázatán és annak megállapítása, hogy a vizsgált területi egység területi folyamatai, a fejlesztési támogatások illetve a területfejlesztés intézményrendszere, annak működése milyen viszonyban áll a releváns területi fejlesztési tervek, jogszabályok célkitűzéseivel;

4. *hatásértékelés*: a támogatási összegek és a vizsgált térség statisztikai mutatókkal igazolható reálfolyamatai közötti összefüggés vizsgálata;

5. *közbülső értékelés*: a program végrehajtása során alkalmazott értékelés típus, amely vizsgálja, hogy a program továbbra is igazodik a környezetéhez, a célcsoportjához és a kitűzött célokhoz;

6. *területi monitoring rendszer*: Magyarország, a területfejlesztésről és a területrendezésről szóló törvényben meghatározott térségek, valamint az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióban (a továbbiakban: OFTK) meghatározott térségek (a továbbiakban együtt: térségek), a területi kohézió alakulása és az e térségek fejlődését befolyásoló fejlesztési koncepciók, programok és támogatások, a területrendezési tervek, a területfejlesztési politika érvényesítését szolgáló intézmény- és eszközrendszer folyamatos területi megfigyelését, elemzését és értékelését magába foglaló tevékenységet végző – e rendeletben meghatározott – intézmények, eszközök, eljárásrendek, valamint mindezek működtetése érdekében megtett intézkedések összessége;

7. *területi szempontú értékelés*: a koncepciók, fejlesztési tervek és programok OFTK-val való összhangjának értékelése, valamint a kiemelt térségi és megyei területrendezési terveknek az Országos Területrendezési Tervvel való összhangjának előzetes, közbülső és utólagos vizsgálata;

8. *utólagos értékelés*: a program lezárása után 2-3 évvel végrehajtandó értékelés típus, amely többek között kiterjed a források felhasználására, a támogatás hatékonyságára és eredményességére, valamint mindazon tényezőkre, amelyek segítették vagy hátráltatták a program végrehajtását, az eredmények elérését.

2. § A területi monitoring rendszer célja, hogy

TERVEZET

- a) hiteles, megbízható, összehasonlítható, ellenőrizhető, a tervezésbe és a döntéshozatalba visszacsatolható információt szolgáltatson
 - aa) a területi folyamatok alakulásáról,
 - ab) az ország és térségei európai térbe való integrációjáról,
 - ac) a területfejlesztési politika érvényesítésének hatásairól,
 - ad) a területrendezési tervek érvényesítésének hatásairól,
 - ae) a térségek fejlődését befolyásoló fejlesztési koncepciókról, programokról,
 - af) a térségekre jutó támogatásokról, azok eredményeiről és hatásairól, a területi kohézió alakulásáról,
 - ag) a területfejlesztés és területrendezés intézmény- és eszközrendszeréről;
- b) elősegítse
 - ba) a területfejlesztési politika céljainak érvényesítését, elemzését, értékelését, felülvizsgálatát,
 - bb) az ágazati és ágazatközi koncepciók és programok területi szempontok alapján történő kidolgozását,
 - bc) a területfejlesztés és területrendezés intézmény- és eszközrendszerének működését, korszerűsítését,
 - bd) a területfejlesztési koncepciók és területrendezési tervek érvényesítését, valamint a területfejlesztési programok végrehajtását;
- c) erősítse a fejlesztéspolitika területi kohézióhoz és térségi versenyképességhez való hozzájárulását;
- d) folyamatosan, közérthetően és hitelt érdemlően tájékoztassa a nyilvánosságot.

2. Országos szintű területi monitoring feladatok

3. § (1) Az országos területi folyamatok alakulásának, az országos, térségi és megyei fejlesztési koncepciók, tervek, programok területi hatásainak megismerése, megvalósulása és hasznosulása, valamint a területrendezési tervek érvényesülésének elősegítése érdekében a területfejlesztésért-, a területfejlesztés stratégiai tervezéséért-, valamint a területrendezésért felelős miniszter

- a) figyelemmel kíséri, elemzi és értékeli a területi monitoring rendszer működését, és
- b) javaslatot tesz a területi monitoring rendszer továbbfejlesztésére.

(2) Az (1) bekezdés szerinti célok teljesítése érdekében a területfejlesztés stratégiai tervezéséért felelős miniszter a területfejlesztésért felelős miniszter közreműködésével

a) kidolgozza és elfogadásra benyújtja a Kormány részére az ország térségeinek helyzetét bemutató éves jelentést, amely bemutatja a területfejlesztést közvetlenül és közvetetten szolgáló hazai, az Európai Unió által társfinanszírozott, valamint egyéb nemzetközi pénzeszközök területi felhasználását is,

b) kidolgozza az ország területi folyamatainak alakulását és a területfejlesztési politika hatásait bemutató négy éves értékelő jelentést, amely értékeli a területfejlesztést közvetlenül és közvetetten szolgáló hazai, az Európai Unió által társfinanszírozott, valamint egyéb nemzetközi pénzeszközök területi felhasználását is és tartalmazza a nemzetközi és a határmenti területfejlesztési tevékenységet bemutató négy éves értékelő jelentést, valamint a területrendezési tervek érvényesítésének hatásait bemutató négy éves értékelő jelentést,

c) elvégzi a következő fejlesztési koncepciók területi szempontú értékelését, valamint ez alapján kezdeményezheti a felülvizsgálatukat:

- ca) Nemzeti Stratégiai Referenciakeret,
- cb) Partnerségi Megállapodás,
- cc) Új Magyarország Vidékfejlesztési Stratégiai Terv,

TERVEZET

cd) Darányi Ignác Terv,
ce) ágazati és ágazatközi koncepciók,
d) elvégzi a következő fejlesztési programok területi szempontú közbülső és utólagos értékelését, valamint ez alapján kezdeményezheti a felülvizsgálatukat a területi kohézió érvényesülése szempontjából:

da) Új Magyarország Fejlesztési Terv operatív programjai,
db) Új Magyarország Vidékfejlesztési Program,
dc) Új Széchenyi Terv operatív programjai,
dd) Széchenyi 2020 operatív programjai,
de) ágazati és ágazatközi programok,
e) véleményezi a következő koncepciók és programok értékelését és útmutatót nyújt azok elkészítéséhez:

ea) kiemelt térségek fejlesztési koncepciója,
eb) megyei területfejlesztési koncepciók,
ec) kiemelt térségek fejlesztési programja,
ed) megyei területfejlesztési programok.

(3) Az (1) bekezdés szerinti célok teljesítése érdekében a területrendezésért felelős miniszter a területrendezési dokumentációk megőrzéséért felelős szervezet (Dokumentációs Központ) közreműködésével

a) kidolgozza a területrendezési tervek érvényesítésének hatásait bemutató 4 éves értékelő jelentést;

b) elvégzi az Országos Területrendezési Terv, a Budapesti Agglomeráció, valamint a Balaton kiemelt üdülőkörzet területrendezési tervek érvényesítése hatásainak értékelését.

3. Területfejlesztési szempontból kiemelt térségekre vonatkozó területi monitoring feladatok

4. § A területfejlesztési szempontból kiemelt térség területi folyamatai alakulásának megismerése, a kiemelt térségi fejlesztési koncepció és program megvalósulása és hasznosulása érdekében a térségi fejlesztési tanács

a) elemzi és értékeli a kiemelt térségi szintű területi monitoring rendszer működését,

b) kidolgozza és elfogadja a kiemelt térség területi folyamatainak alakulását és a területfejlesztést közvetlenül és közvetetten szolgáló pénzeszközök területi felhasználását bemutató éves elemző jelentést szeptember 30-ig,

c) kidolgozza és elfogadja a kiemelt térség területi folyamatainak alakulását és a területfejlesztést közvetlenül és közvetetten szolgáló hazai, az Európai Unió által társfinanszírozott, valamint egyéb nemzetközi pénzeszközök területi felhasználását bemutató több éves értékelő jelentést,

d) közreműködik az ország területi folyamatainak alakulását és a területfejlesztési politika hatásait bemutató 4 éves jelentés kidolgozásában,

e) külön jogszabály alapján tájékoztatást ad a területfejlesztés stratégiai tervezéséért, valamint a területfejlesztésért felelős miniszter, a területileg érintett megyei önkormányzatok részére a kiemelt térségi területi monitoring rendszer működéséről és a kiemelt térségi értékelési jelentésekről,

f) elvégzi a térségi több éves értékelő jelentés alapján a kiemelt térségi fejlesztési koncepció felülvizsgálatát, valamint a felülvizsgálat alapján a koncepció módosítását,

g) elvégzi a kiemelt térségi fejlesztési program előzetes, közbülső és utólagos értékelését, valamint az előzetes és közbülső értékelés alapján a felülvizsgálatát.

TERVEZET

4. Megyei és fővárosi szintű területi monitoring feladatok

5. § A megyei területi folyamatok alakulásának, a megyei területfejlesztési koncepció és program megvalósulása és hasznosulása, valamint a megyei területrendezési terv érvényesülésének elősegítése érdekében a megyei önkormányzat, együttműködve a megyei jogú városi önkormányzattal

a) elemzi és értékeli a megyei szintű területi monitoring rendszer működését,

b) kidolgozza és elfogadja a megyei területi folyamatok alakulását és a területfejlesztést közvetlenül és közvetetten szolgáló pénzeszközök területi felhasználását bemutató éves elemző jelentést szeptember 30-ig,

c) kidolgozza és elfogadja a megyei területi folyamatok alakulását és a területfejlesztést közvetlenül és közvetetten szolgáló hazai, az Európai Unió által társfinanszírozott, valamint egyéb nemzetközi pénzeszközök területi felhasználását bemutató több éves értékelő jelentést,

d) külön jogszabály alapján tájékoztatást ad a területfejlesztés stratégiai tervezéséért, valamint a területfejlesztésért felelős miniszter, valamint a területileg érintett kiemelt térségi fejlesztési tanács részére a megyei területi monitoring rendszer működéséről és a megyei értékelési jelentésekről,

e) elvégzi a több éves értékelő jelentés alapján a megyei területfejlesztési koncepció felülvizsgálatát, valamint a felülvizsgálat alapján a koncepció módosítását,

f) elvégzi a több éves értékelő jelentés alapján a megyei területfejlesztési program előzetes, közbülső és utólagos értékelését, valamint az előzetes és közbülső értékelés alapján a felülvizsgálatát,

g) elvégzi a megyei területrendezési terv érvényesítésének értékelését és erről évente tájékoztatást ad a területrendezésért felelős miniszter részére,

h) a főváros területén a megyei önkormányzat területi monitoring feladatait Budapest Főváros Önkormányzata látja el, együttműködésben a kerületi önkormányzatokkal.

5. A területi monitoringra vonatkozó közös módszertani célok és elvárások

6. § (1) A területi folyamatok területfejlesztési szempontú értékelésének célja:

a) annak megállapítása, hogy a vizsgált területi egység (ország, megye, kiemelt térség) esetében releváns területi fejlesztési tervek célkitűzéseivel összhangban állnak-e a térség meghatározó, területi szempontból értelmezett társadalmi-gazdasági-környezeti folyamatai,

b) a térségre vonatkozó releváns területfejlesztési programok számszerűsített célkitűzéseinek teljesülésének, a programok előrehaladásának vizsgálata a társadalmi-gazdasági-környezeti folyamatokat leíró, területileg is vizsgált mutatók alapján,

c) a térség térszerkezetét, fejlettségét meghatározó, területi szempontból is értelmezett társadalmi-gazdasági-környezeti folyamatok bemutatása és amennyiben lehetséges, értelmezése, ezzel segítve a fejlesztési célok helytálló voltának igazolását, új fejlesztési igények feltárását.

(2) A területi elemzések és értékelések esetében a területi szempont érvényesülését a vizsgált térség belső területi különbségeinek, földrajzilag eltérő adottságainak vizsgálata, az átlagtól jelentősen eltérő térségek beazonosítása valamint a térség külső földrajzi környezetéhez viszonyított helyzetének vizsgálata biztosítja.

(3) A területfejlesztési célú területi elemzések és értékelések a társadalmi-gazdasági-környezeti folyamatok közül a területfejlesztési tervezés és beavatkozások szempontjából releváns témaköröket vizsgálják, a szűkebb értelemben vett ágazati típusú elemek csak ezen vizsgálatok alátámasztásaként jelennek meg. Megyék, illetve kiemelt térségek

TERVEZET

esetében az OFTK vonatkozó céljain és megyei, illetve a kiemelt térségi területfejlesztési program céljain alapulnak a vizsgált témakörök.

(4) Az egyes térségek, célok valamint a területi monitoring jelentések objektív összehasonlíthatósága érdekében a következő vizsgálati módszerek, szempontok alkalmazása szükséges:

a) vizsgált területi egység pozicionálása a releváns külső (országos, vidéki vagy európai uniós) átlaghoz való viszonyítással, így megállapítva annak fejlettségi szintjét,

b) a területi folyamatok dinamikájának vizsgálata, a vizsgált területi egység az adott témakörben önmagához képest milyen irányú és mértékű változást mutat,

c) elsősorban a területi fejlettséget jellemző fajlagos mutatók alkalmazása, melyek lehetővé teszik az összehasonlítást,

d) nem fajlagos mutatók alkalmazása akkor indokolt, ha azt a fejlesztési program célértékének teljesülése vagy a mutató abszolút nagyságrendjének érzékeltetése szükségesé teszi.

(5) A vizsgálatnál alkalmazott mutatók kiválasztási szempontjai a következők:

a) igazodjon a releváns fejlesztési célokhoz,

b) legyen objektíven mérhető és származzon hiteles forrásból,

c) legyen a fejlesztéspolitikában érintett minden szereplő számára közérthető,

d) hosszú távon és a szükséges területi szinten álljon rendelkezésre,

e) legyen a fejlesztéspolitikában érintett szereplők széles köre számára hozzáférhető.

7. § (1) A területfejlesztést közvetlenül vagy közvetve szolgáló források felhasználásáról készülő területfejlesztési szempontú értékelések célja:

a) a fejlesztéspolitika eredményességének, hatékonyságának és átláthatóságának javítása a területi tervek és végrehajtásuk tervezése valamint felülvizsgálata során,

b) annak vizsgálata, hogy az adott projekt(ek) vagy program(ok) célkitűzései összhangban állnak-e a releváns területi fejlesztési tervek (országos szinten OFTK és ágazati stratégiák, megyék illetve kiemelt térségek esetében a megyei illetve a kiemelt térségi területfejlesztési program) célkitűzéseivel, valamint milyen területi és tematikus eloszlást mutat a források felhasználása.

(2) Ha rendelkezésre állnak adatok a támogatott projektek eredményéről, úgy az értékelés kiterjedhet a felhasznált források hatásértékelésére is.

(3) A források elemzése és értékelése során a fejlesztési célú források teljes köre képezi a vizsgálat tárgyát, magában foglalva az operatív programok forrásait, a hazai forrásokat és a közvetlen európai uniós forrásokat. A vizsgálat mind a támogatási döntésekben rögzített, mind a kifizetett támogatások körére kiterjed.

(4) Az elemzés és értékelés során vizsgálni kell:

a) a források területi allokációját járási illetve megyei szinten, valamint az OFTK térségtípusai szerint,

b) a források tematikus allokációját az értékelés alapját képező tervdokumentumok tematikus fejlesztési céljaihoz igazodva,

c) a források allokációját a kedvezményezettek csoportjai szerint,

d) a támogatások megoszlását azok forrásai szerint,

e) az egyes térségek, célok objektív összehasonlíthatósága érdekében mind a támogatások összegét, mind annak a lakosság számához viszonyított fajlagos nagyságát.

8. § (1) A területfejlesztés intézményrendszerére vonatkozó területfejlesztési szempontú értékelések célja:

a) annak segítése, hogy a területfejlesztési intézményrendszer a területfejlesztés stratégiai céljainak elérését a leghatékonyabban szolgálja;

TERVEZET

b) annak vizsgálata, hogy az intézményrendszer felépítése és működése a demokratikus normáknak, valamint a területfejlesztés alapelveinek megfelelően történik-e, illetve milyen mértékben és módon működött közre a területfejlesztés releváns céljainak teljesülésében.

(2) Az intézményrendszerre vonatkozó elemzések és értékelések a következő intézmények területfejlesztési tevékenységére terjednek ki:

- a) Országgyűlés,
- b) Kormány,
- c) megyei önkormányzatok és a fővárosi önkormányzat,
- d) térségi fejlesztési tanácsok,
- e) területfejlesztési önkormányzati társulások,
- f) országos területfejlesztési érdekegyeztető fórum,
- g) regionális és megyei területfejlesztési konzultációs fórumok.

(3) Az elemzés, értékelés során a döntéshozatal, tervezés és beavatkozások körében egyaránt vizsgálni kell:

- a) a területi kohézió elvének érvényesülését,
- b) a szubszidiaritás elvének érvényesülését,
- c) a partnerség elvének érvényesülését,
- d) a nyilvánosság és a részvétel elvének érvényesülését,
- e) a helyi, térségi sajátosságok megjelenítését, a területi differenciáltság érvényesülését,
- f) az egyes intézmények fejlesztési elképzeléseinek összehangoltságát.

(4) Az elemzés, értékelés során a területfejlesztést szolgáló munkaszervezettel rendelkező intézmények működésével kapcsolatosan vizsgálni kell:

- a) a munkaszervezetek szervezeti kereteit és feladatainak jellegét,
- b) a munkaszervezetek humán erőforrásait, szakmai gyakorlat, képzettség, feladatkör szerinti megoszlását, a kapacitások elégségességét,
- c) az intézmények működési hatékonyságát, működési költségeik forrásait.

(5) Az elemzés és értékelés az intézményrendszer működésével kapcsolatban elsősorban, de nem kizárólagosan leíró jellegű, a működésre vonatkozó vizsgálatok viszont alapvetően objektív adatokra épülnek.

9. § (1) A területi monitoring rendszer működéséhez szükséges adatokat az Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer biztosítja.

(2) A területi monitoring rendszer működéséhez szükséges adatokat és információkat, valamint az arra épülő nyomon követés, mérés, elemzés, értékelés további részletes módszertani eszközkészletét, rendszer- és folyamatmodelljét a Területi Monitoring és Értékelési Rendszer tartalmazza.

(3) A területi kohézió érvényesülésének vizsgálatához szükséges szempontokat, háttérinformációkat, beavatkozási lehetőségeket a területi kohéziós útmutató tartalmazza. Az útmutatót a területfejlesztés stratégiai tervezéséért felelős miniszter dolgozza ki és teszi közzé.

6. Záró rendelkezések

10. § Ez a rendelet a kihirdetését követő 3. napon lép hatályba.

11. § Hatályát veszti a területi monitoring rendszerről szóló 37/2010. (II. 26.) Korm. rendelet.